KEMALETTİN TUĞCU

GARİP

ÇOCUK ROMANLARI SERİSİ: 20

GARİP

7. Baskı

Yazan:
KEMALETTİN TUĞCU

İTİMAT KİTABEVİ
Cağaloğlu, Narlıbahce Sokak No: 19
P. K. 1283 — İSTANBUL
Telefon 27 03 39

GARİP

Salonun kapı perdesi aralandı. İkibuçuk, üç yaşında kadar bir çocuk, dans edenlere baktı. Onu gören kibar misafirlerden bir kaçı:

— Aa, a, diye haykırdılar. Bu da ne?

Hattâ birkaçı katıla katıla gülmeğe başlamıştı. Köşkün kızı ve ailenin biricik varisi ve biricik sevgilisi Nazan Hanım kapıda duran çocuğu görünce rengi kıpkırmızı kesilerek onun kendisine doğru uzanan kollarının sevinçle çırpınışını görmeden kapının arkasına çekti ve çocuğu hırsla göğsünden itti.

— Zeynep, Zeynep diyorum sana.

Yirmi yaşlarında bir köylü kızı koşarak geldi:

— Buyurunuz Hanımefendi.

— Bu maskarayı ne bıraktın ortalığa. Ben sana misafir var, bir odaya kapat demedim mi?

— Kapattım Hanımefendiciğim. Fakat sizin sesinizi, kahkahalarınızı duyunca bir aralık kaçıvermiş.

— O da kahrolsun, sen de. Kepaze ettiniz beni. Herkes gördü işte.

— A hanımefendiciğim, Allah çirkin yarattıysa zavallının kendi kusuru mu? Ne yapsın, o kadar gürültü arasında sizin sesinizi, kahkahanızı duyuyor, anne diye size geliyor.

— Ben onun anası değilim, anladın mı? Anası değilim. Al kucağına, alt katta, arka odaya götür. Bir daha bu kata çıktığını görmiyeceğim.

Genç ve güzel kadın, rastladığı bir ayna karşısında saçlarını parmaklariyle düzelterek, biraz aynaya doğru sokulup cildine daha yakından bakarak salona doğru giderken:

— Geberip gidemedi başımdan, diye söylendi.

Zeynep çocuğu kucağına almış, merdivenleri indirmiş, köşkünen alt katındaki çamaşır odasına getirmişti. Oradaki modası geçmiş, atıntı bir sedirin üstüne oturdu. Çocuğu okşadı:

— Garip, dedi. Allahın garibi.

Köyden yeni gelmişti Zeynep. Yoksul bir ana ve babanın kızıydı. Yavuklusunu, ta çocukluğundan beri kendisine gönül vermiş olan Bekirini de arkada bırakmıştı. Aylıkla kapıda çalışır da anasına, babasına bir yardım olur diye.

Gelir gelmez de onun kucağına bu Garibi vermişlerdi:

— Sen buna bakacaksın. İşin gücün bu. Yedirecek yatıracak, temizleyecek, her işine bakacaksın. Başka şey istediğimiz yok.

Nesi vardı bu çocuğun bakamıyacak?

Ağır, zahmetli işlere alışmış olan Zeynep için bundan kolay ve rahat iş olamazdı. Fakat bu çocukta bir başkalık vardı. Zavallının başı büyük kolları, bacakları sıska, karnı şişti. Köşk halkı, hizmetçiler bile onu maymun yavrusuna, kurbağaya benzetiyorlardı.

Onun dünyaya gelişi bu zengin ve kibar aile için bir felâket olmuştu.

Annesi Nazan onsekiz yaşında, filiz gibi, son derece de de biçimli, çok güzel, yeşil gözlü, ince ve edalı kaşlı, koyu sarı saçları, tozbempe tenli, Allahın övüp yarattığı bir genç kadındı.

Babası hafif esmer, gürbüz, pek kibar tavırlı, uzunca boylu, dört lisan bilen, güzel, her bakımdan karısına denk bir gençti.

Bu iki gencin evlenmesinden az bir müddet sonra güzel anne dünyaya bir çocuk getireceği müjdesini vermişti.

Ailenin büyükleri ve bu büyük servetin, büyük şöhretin sahipleri çılgın gibi hazırlandılar. Çocuğa konacak isim için yer yerinden oynadı. Doğum deli gibi beklendi.

Fakat çocuk dünyaya geldiği zaman, annesinin başında bulunan doktor yüzünü buruşturdu, kendi kendisine:

— Bu güzel çiftin meydana getirdiği çocuk bu mu olmalıydı?

Diye söylendi.

Onu dışarıya çıkartan hasta bakıcı, sevinç ve heyecan içinde bulunanlara gülümseyemedi:

— Küçük hanımefendi salimen dünyaya getirdi, dedi.

Fakat yüzü bozuktu. Haykırdılar:

— Ne, yoksa çocuk ölü mü doğdu.

— Keşke ölü doğsaydı.

Herkesi bir sessizlik kapladı ve dünyaya gelen çocuğun başına üşüştüler. Her ağızdan bir feryat koptu.

Onlar pembe beyaz, taş bebek gibi bir çocuk bekliyorlardı.

Kocaman, uzunu bir kafadan, patlak ve çıkıntılı gözleri, şiş karnı etrafında cılız kol ve bacağın uçlarında büyükçe el ve ayakları bulunan, kara derili bir oğlandı bu.

— Aman Allahım, bu ne? İstemem istemem ben.

Herkesi derin bir yeis istilâ etti.

Günlerce bunun için mi hazırlanmıştardı? Dünya bunun için mi çalkalanmıştı? Kurbanlar, bunun için mi kesilmişti. İpekli çocuk takımları, o gümüş kakmalı beşikle lüks çocuk arabası bunun için mi alınmıştı?

İçeriden zayıf, nazlı bir ses:

— Yavrumu, diyordu. Yavrumu getirin bana.

Onu kimse annesine götüremiyordu. Fakat nihayet onu sarıp sarmalıyarak götürdükleri zaman lohusa bir bir çığlık kopartmıştı:

Doktor onu iknaa çalışıyordu:

— Nazan Hanım, çocuklar doğumda ekseriya çirkin olurlar. Sonradan çok değişirler. Telâş etmeyiniz.

Fakat herşeyin güzeline, en iyisine, temizine, kibarına alışmış olan ailenin biricik kızı şımarık Nazan, belki de lohusalık halinde pek hassas olduğu için birden teksinmişti.

Bu kurbağa yavrusunu görmek bile istemedi. Ona bir kere bile vermedi. O hilkat garibesinin kursağına bir damlacık ana sütü nasip olmadı.

Bütün aile muhitlerine karşı mahcup olmuştu. Ağızlarını bıçak açmıyordu.İşte bu yüzden Şişlideki muhteşem apartmanı bırakmış, bir müddet için Bostancıdaki sayfiye köşklerine çekilmişlerdi.

Teklifi ve çok kibar bir sosyete ailesi oldukları için onları her isteyen ziyarete gelemiyordu. Çünkü dâvet etmiyorlardı.

Bu çocuğa bir isim vermek lâzımdı. Kimse ona her hangi bir isim lâyık görmüyordu. Belki değişmiştir ümidiyle onu görmek isteyen büyükler:

— Şu garibeyi getirin bakalım, diyorlardı.

Süt nine çocuğu getirir, zavallı aile halkının titiz bakışları arasında soyulur, sanki imtihan edilirdi.

Nafile, bunun değişeceği yok.

İşte garibe diye diye bu çicuğun adı nihayet garip olmuş ve bunu hala hanım ona yakıştıramamıştı:

— Ayol, ne kafa yoruyorsunuz bunun için? Adı üstünde garibe. Ama erkek olduğu için Garip deriz, olur biter.

Biçarenin nüfus kâğıdına kayıt düştü: «Mehmet Garip».

Çocuğu hizmetçiler bile sevmiyordu. Kimse bakmak istemiyordu. Süt anne bile bol para aldığı halde. bu kur bağa yavrusuna süt vermek istemedi. Ayrılan odada ihtiyar bir kadın ona bakıyordu, hazır mamalarla besliyordu.

O da usanmış, nihayet, işte nihayet, çocuk iki yeşilini doldurduğu zaman köyden Zeynebi getirmiş ve ona vermişlerdi Garibi.

Bir çocuğu annesi sevmedikten sonra kim sever?

Doktor bu gençkadının hali için:

— Lohusalıkta kadınlar bazı huylar edinir, dedi. Cünkü sinirler ve dimağ son derece hassastır. Nazan Hanımefendi de bu garip çocuktan ürktü bir kere. Maalesef binde bir görülen bu hilkat garibesi, sizin muhterem ailenizde tecelli etti. Nazan hanımın ızdırabını gidermek için bir yavru dünyaya getirmesi lâzım.

Fakat aile korkuyordu. Ya ikinci çocuk da böyle olursa?

Doktor bunun böyle olmayacağını temin ediyordu. Hakikaten de Garib'in doğumundan tam iki yıl sonra Nazan Hanım taş bebek gibi pembe ve sarışın bir yavruyu dünyaya getirdi ki, bu çocuğun güzelliği karşısında herkes hayran kaldı.

Aileye yaraşan çocuk, dünyaya gelmiş, artık Garibe acıyan bile kalmamıştı. Annesi onu uzakta görse başını çevirirdi. Hattâ gebeliği sırasında yaşlı kadınlar:

— Kızım sakın öteki maymunun yüzüne bakma, demişlerdi. Sonra karnındaki de ona benzer.

Bütün gebeliği devamınca çocuğu ona göstereme-diler. Belki içinde analığa ait kırık dökük birkaç duygu parçası kalmışsa, o da bu suretle ortadan kalkmıştı.

Sevda adı verilen mini mini kızı, annesi severek emziriyor, Garip'ten kestiği gıda hakkını bütün sevgileri gibi ona bol bol veriyordu.

Fakat bu, zavallı ilk çocuk için böyle değildi. Garip uzaktan uzaga duyduğu ana sesini, ana kahkahalarını dikkatle dinliyor, o sırada mama yiyorsa hareketsiz kalıyor, birşeyle oynarsa elleri duruyor, esmer yanakları kızarıyor, içinden gelen bir duygu ile sesin geldiği yere gitmek istiyordu.

Bunun böyle olduğunu ancak Zeynep biliyor ve ara sıra yalvarıyordu:

— Hanımım, ne olsa çocuktur, bir kere elini olsun değdirsin şu Garib'e.

Uyu benim garibim nenni,
Uyu benim anasızım nenni,
Uyu benim bubasızım nenni,
Uyu Allahın garibi nenni.

Diye ninni söylerdi.

Garib, bu iyi yürekli köylü kızın elinden yiyip içer onun kucağında uyur, onun elleriyle giydirilir, yıkanırdı.

Garibi başlarına belâ sayan aile halkı, bu zavallının ölüp ortadan kalkmasını bekler gibiydi. Öyle ya hanım-

dan hizmetçisine kadar herşeyin güzeline, iyisine, kibarına alışmış olan aileye bu çocuk bir kir leke, bir mahcubiyet ve sıkıntı getirmişti.

Babası Sermet Bey onun dünyaya gelişine çok kederlenmiş, içi acımakla beraber kendisine evlâtlığa yakıştıramamış, o da babalık duygusunu yenmiş ve anası gibi, babası da bir kerecik bu Garib'e el sürmemişti.

Çocuğun misafirlere görünüşü Nazan Hanımı pek sinirlendirdi. Zeynebi kovmağa kalkıştı. Fakat:

— Kim bakacak, dediler; Hiç bir hizmetçi onunla uğraşmak istemiyor. Halbuki bu kız gönüllü. Acıyor, belki de seviyor. Bizim hizmetçiler gibi şımarık değil.

— Seviyorsa alsın, gitsin köyüne. İkide bir beni elâlemin yanında mahcup ediyor.

Demek bu ana, Garib'e bu memleketi, bu köşkte bulunmayı da çok görüyordu?

Annesinin bu fikri bütün aile halkı tarafından beğenildi. Hattâ bunu çocuğun iyiliği için yapılmış bir hareket saydılar:

— Öyle ya, dediler. Burası için tehlikeli. Köy havası ona yarar, belki biraz toplanır.

Bütün aileye sıkıntı olan ve ayaklarını köstekleyen bu çocuğu köye götürmeye bakalım. Zeynep razı olacak mıydı?

Kendisine teklif ettikleri zaman bir düşündü. Ayıplar gibi Garib'in anasına baktı:

— Hanımım, dedi. Sürüp çıkartacak mısın bu oğlancığı bu yerden, Doğurduğun gibi bakmayacak mısın buncağıza? Yüreğin cız etmez mi senin?

Bu sorular ters bir cevap aldı:

Çocuğun misafirlere görünüşü, Nazan Hanımı sinirlendirdi.

— Senin aklın ermez, ayağının çariğiyle gelip bize analık mıöğretmeye kalktın? Görmüyor musun, buranın havası yaramıyor. Bir türlü kendisini toplayamıyor. Köy havası ona iyi gelir.

— İlle yollayacak mısınız?

— Evet.

— Ben alır giderim ama.

— Aması ne?

— Bizim evler sizin evlere benzemez. Anam, babam fakir. O yüzden ben el kapısında çalışmaya geldim. Ne altımızda var, ne üstümüzde. Bu çocuk ne de olsa şehir çocuğu Köydekiler gibi hasır üstünde yatmaz

Bazı ev eşyası yatak falân almak için sana para veririz. Hem her ay para yollarız Senin için ayda altmış lira. Cocuk için de yüz lira Her ay başı çocuğu kucağına alır, bankaya gidersin çocuğu görürler yüzaltmış lirayı sana verirler Oldu mu?

— Oldu hanımım. Sağol

Üç yaşına basacağı sırada Garib sürgüne gidiyordu.. Doğduğu memleketten, kendisini doğuran kadından alıp götürdüğü hatıra, nasılda aklında kalmış. Kendisine doğru kollarını açarak yürüdüğü zaman göğsünden iten melek yüzlü, zümrüt gözlü bir güzel kadın ve Zeynebin kucağında o süslü bahçeyi geçerken köşkün havuzunun berrak suyu içinde oynaşan kırmızı tatlı su balıkları.

Garib, işte ömrünün sonuna kadar soluk bir resim gibi hatirlayacağı bu rüyayı alıp gitti.

Anasına gelince, o bahçeden geçen Zeynebe süslü çocuk odasına tül perdeleri arkasından bakmış, gözleri hafif sulanır gibi olmuş. kendisine doğru uzanan cılız

Üç yaşına basacağı sırada sürgüne gidiyordu.

kolkar akına eğilmişti. Bundan duyduğu üzüntüyü gidermek için suslü beşikte ikindi uykusunu uyuyan taş bebek kızına doğru gitti.

Ve bütün aile, o akşam, küçük sürgünün geride bıraktığı hüznü gidermek için bir sazlı eğlence tertip ederek kendilerini avuttular.

Evleneli otuz yıl olduğu halde iki dönüm tarla, bir çift davar sahibi olamayan Zeynebin babası, kızının cılız bir çocukla köye döndüğünü görünce şaşmıştı:

— Bu maymun eniğini de nereden buldun be Zeynep? Ne diye aldın, getirdin buraya. Biz kendi boğazımıza bakmaktan âciziz.

Zeynep Cevabını verdi:

— Kahırlanma ağababam benim. Garib geldiyse kısmetiyle geldi. Şehir havası yaramadı bu biçareye. Doktorlar ille köy dediler. Benim aylığımı buraya yollayacaklar. Bu yavru için de her ay yüz kâğıt gelecek.

Bu para köy için bir servetti. Karı koca el kapılarında el harmanlarında çalışan Zeynebin anası, babası çok sevindiler. Babası Halil kasabaya gidip çocuk için bir pamuk şilte, patiska, kap kacak ve çamaşırlık aldı. Anası Hatice. iki kerpiç odadan birini çocuğa ayırdı. Zeynep orada yatacaktı çocukla.

Yere taban hasırları serdiler. Köşeye tahta bir kerevet yaptılar. Yeni şilteyi kerevete serdiler. Zeynep perdeler işledi, yatak örtüsü yastık başları işledi.

Komşular, genç kızlar gelip gitti. Zeynebin hava değişmeye getirdiği çocuğu bütün köy halkı gördü. Kasabaya biricik eşeğiyle odun götürüp satan, işi gücü bu olan Bekir de geldi. O güne kadar Bekire tatlı bir söz söylememiş yüz vermemiş, ama içinden sevmiş olan Zeynep, adamın:

— Anam razı, babam razı, ama ben çocuklu garı oldum gayrı...

— Gayri sen İstanbullu oldun, biz de umudu keselim mi senden.

Diye, anasının babasının yanında söylendi. Yemek yiyorlardı. Bir sininin başına çömüşler, Bekiri de yemeğe alakoymuşlardı. Zeynebin kucağında Garib vardı. Bir kendi yiyor, bir ona yediriyordu. Kimsesiz, yumuşak başlı bir adamolan Bekir, acıklı acıklı bakınıyordu. Zeynep:

— Anam razı babam razı, dedi. Ama bak ben çocuklu garı oldum. Benimle bu Garib'i de kabul edersen gelirim sana Aslan Bekirim.

Delikanlının gözlerinden ip gibi yaşlar indi:

— Allah kalbine göre versin Zeynebim, dedi. Bana dünyamı dünya ettin. Benim kara günüme can verdin. Bu garibin nesi olur ki. Buncacık oğlancığı kıskanacakmıyım.

— Üst yanını babamla konuş öyleyse.

Köye yayıldı havadis. Zeynep güzel kızdı. Köyün biriciği sayılırdı. Onu isteyenler çok olurdu ama Bekiri de severlerdi. Zeynebe nasıl yandığını, onu nasıl özlediğini bildikleri için, bu kimsesiz delikanlının karşısına dikilmek istemezlerdi.

Herkes sevindi bu işe.

Onlar düğün hazırlığı yapa dursun, Zeynep hep Garib'le uğraşıyordu. Ona köyde kimsenin yemediğini yediriyor, söğüt altlarında uyutuyor, geceleri başında bekliyor, onu kendi oğlu gibi seviyorau.

Taze yumurtaların, yağlı ayranların, balların tavuk etlerinin ve Zeynebin iyi bakmasının tesiri kısa zamanda görüldü. O sıska oğlancığın yüzü tekerlendi, gözlerinin şişkinliği, ağzının büyüklüğü kayboldu. Kolu bacağı etlenince eli ayağı da yoluna girdi. Öyle güzel, bir bakışta

insanı çekecek bir çocuk olmadı ama kimse de onu yadırgamıyordu. Köyde ondan çirkin çocuklar vardı.

Zeynep onu Bekire alıştırmak istiyordu. Çocuk Zeynebin babasından da hoşlanıyordu ama Bekiri daha çok sevdi. Onun kucağına çıkar, onun eline asılı gibi köy kahvesine giderdi. Bekir onun için:

— Allah verdi bize bunu, derdi. Emeksiz yavrumuz.

Taze süt, taze yumurta, el altında bal bulundurmak için Zeynep çocuğun eşyası için verilen paradan artanını bir inek, bir kümes dolusu tavuk, iki kovan arı almak için harcamış, gene de elde birkaç para kalmıştı.

İhtiyar baba, gündeliğe gitmez oldu. Kerpiç kesti. Bekirle beraber evin yanına bir oda daha çattı. Ocak yaptı, yeni evlilerin yuvasını hazırladı.

Bu odaya ikinci bir küçük yatak yapıldı. Zeynep Garibi oraya yalnız yatmaya yavaş yavaş alıştırdı.

Üç demiş anası çok nenni,

Kim demiş babası yok nenni,

Anası da var nenni,

Babası da var nenni.

Çocuk uyuyunca yavaşça yanından çekiliyor, ayaklarının ucuna basa basa ayrılıyor, ama bütün gece kalkıp kalkıp açılmasın diye bakıyordu.

Konu komşuya borçlandılar, kırıp sardılar, bir düğün yaptılar. Evde büyük bir değişiklik olmadı. Ama her ay Zeynep çocuğu alıyor, kasabaya gidiyordu. Kasabadaki bankada ona hemen parayı veriyorlardı.

Birinci ay yüz lirayı öylece beş koyuna verdiler İkinci ay köyün alt yanındaki beş dönüm tarlayı almak için pey verdiler ve ayda yüz lira vererek bir yılda, bin lira ödemeye başladılar.

Baba orayı hemen sürdü, ekti. Dere boyuna kavak fideleri dikti. Garibin sayesinde mal sahibi oluyorlardı. Zeynep bir şart koşmuştu:

— Yeriz içeriz ama Garib'in aylığı ile alınan her şey Garib'indir.

İnek, Garib'in ineği, koyunlar Garib'in koyunları tavuklar Garib'in arılar Garib'in, keçi Garib'in.

Ama işte aile toparlanmıştı. İleride yüzleri daha çok gülecekti.

Garib'in küçüklüğü öyle pek sıkıntılı çekilmeden geçti. O beş yaşına geldiği zaman küçük aile epeyce kalkınmıştı. Tarla bol mahsul vermeye başlamış, ineklerin sayısı altıya çıkmış. Garib'in koyunları, garibin keçileri yüzü bulmuş, kovanlar on ikileşmişti.

Artık Bekir de odunculuğu bırakmıştı. Hergün kasabaya süt, yoğurt, yağ taze yumurta götürüyordu. Tek atlı bir de araba uydurmuşlardı. İkibuçuk yıl içinde olan bu işler, hepsinin yüzünü güldürüyordu.

Zeynep topaç gibi bir kız doğurduğu zaman, Garib onu hiç kıskanmadı. Zaten o zaman bu çocuğun bir büyük adam gibi herşeyi bildiğini anladılar. İkibuçuk yaşında ancak varken başına gelenleri bir bir hatırlıyordu. Bunları hiç unutmamıştı. Çünkü daim düşünüyordu.

Zeynep, çocuk doğurduğu zaman, kıskanmasın diye Garib'i yanına almış ve aralarında şu konuşma geçmişti

— Bak sana bir kardeş geldi. Onunla oynarsınız değil mi?

— Oynarız.

— Onu sevecek misin.

— Seveceğim.

— Anam bir çocuk daha yaptı diye darılmayacaksın değil mi?

— Sen benim anam değilsin.

— Ben senin anan değil miyim diye sordu.

Zeynep şaşırıp kalmıştı. Rengi attı ve:

— Değilsin.

— Ya senin anan kim?

— Beni kalkıp yere yuvarlayan kadın var ya, işte o.

Çocuğun bu hatırası karşısında Zeynep donup kalmıştı. Onun içinde sakladığı bu acıyı dehşetle görüyordu. O yaşta bir çocuk, bunu hatırlamamalıydı ama. Garib daima aynı şeyleri bir acı gibi duymuş, kendisiyle birlikte büyütmüştü.

Gözlerinin içinde garip bir parıltı ile söyleniyordu:

— Anam çok gülerdi değil mi? Çok gülerdi anam. Hiç ağlamazdı. Onun bir çocuğu daha vardı. güzel bir çocuğu vardı. Onu severdi, beni hiç sevmezdi. Onun anası oldu. Beni istemedi.

Sesi titriyor ve garip bakıyordu:

— Havuzda cici balıklar vardı değil mi? Sen beni kucağına aldın. Kapının üstünde kırmızı, yeşil camlar parlıyordu. aBlıklar suda oynuyorlard. Krmzı, cici balıklar.

— Garib'im anam sen niye bunları düşünüyorsun? Beni, Zeynep ananı sevmiyor musun?

— Sen çok iyisin Zeynep ana.

— Bu oğlan şeytan gibi bir oğlan, ne de olsa şehir Çocuğu.

Zeynep çocuğun bu hatırasını anasına, babasına anlatmıştı. Halil ağa içini çekti:

— Bu oğlan şehir çocuğu, bizim oğlanlara benzemez. Gözlerinin içi şeytan gibi bakıyor.

Hakikaten de öyleydi. Fakat Garib, bu iç acılarını avutmak ister gibi öteki köylü çocuklara koşup geziyor, ama insanlardan çok hayvanları seviyordu. İneklerin, öküzlerin arasında dolaşıyor, yere uzanıp geviş getiren bir ineğin kafasının yanında yere oturuyor, onun gözlerini yüzünü okşuyor, onlarla konuşuyordu.

Zeynep telâşlanıp:

— Aman öküz süsecek, yetişin, diye bağırıyordu.

Büyük adamlardan pek o kadar hoşlanmayan bu büyükbaş hayvanlar, Garib'e alışmışlardı. Koyunlar, sürü halinde koşarken o aralarında kalır, fakat hiç bir hayvan ona çarpmaz, çocuk etrafından kaçıp geçen bu koyun denizinin içinde sevinçle bağırıp ellerini çırpardı.

Bütün köy halkı:

— Bu oğlanda bir iş var, diyorlardı. Bu oğlan garip bir oğlan. Adı üstünde Garib.

Sonra uğurlu bir çocuktu. Köy meydanında konuşulurken:

— Köyümüze şu garip oğlan geldi geleli köyün beti bereketi arttı, diyorlardı. O geldikten sonra rahmet çok yağdı. Ama fazla kış görmedik. Devesi yıl davarlarımız üçer doğurdu. Ekinimiz bol yetişti. Bu yıl hepimizin kileri, anbarı ekin doldu. İçimizde aç açık kalmadı.

Hakikaten uğurlu bir oğlandı. Zeynebin el tarlasında çalışan anası, babası ağa kesilmişlerdi. Beş dönümlük tarla on dönüme çıkmıştı. Onların kovanlarındaki bal kimsede olmuyordu.

İşte çocuk bu beş yaşına vardığı zaman, bir gün Bekirin arabasıyla kasabaya inmişler ve her ay ettiği gibi, bankaya gitmişlerdi. Zeynebi çok iyi tanıyan veznedar:

— Zeynep Hanım, dedi. İstanbul'dan havale gelmedi birkaç gün sonra uğrayın.

Zeynep bir daha gitmedi. Ancak öteki ay ortasında gitti: Çocuğu da yanına almıştı. Veznedar ona şu izahatı verdi:

— Selâhattin bey geçen ay ölmüş. Varisleri hesabını bankadan çekmişler. Bizim yapacağımız bir şey yok. Siz isterseniz varislere yazın.

— Buncacık oğlancığa bakmak için o hayırsızlardan para istemem. Allah verir rızkını.

— Garibin bunca malı var, dedi. Müdanası yok kimseye. Neye yazacakmışım? Hayırsızlar...

Kimse ses etmemişti. Ama Garip sordu:

— Zeynep ana, kim ölmüş?

— Kimse ölmemiş aslanım.

— O adam ölmüş dedi.

— Köşkün sahibi bir ihtiyar vardı, paralar onundu O ölmüş. Kalanlar onun parasını paylaşmışlar.

— Anam gayri para yollamayacak mı?

— Senin anan benim Garip Memedim. Benim.

Garib bir daha ağzını açmadı. Sormadı. Onları geçimi de değişmedi. Allah bereket verdi. Gül gibi geçindiler, üste para koydular.

Garip altısını bitirdi yediye basınca, o sonbahar günlerinden birinde Zeynep Garib'i köy okuluna götürdü. Yazdırdı. Öğretmen köyden evlenmiş, oraya yerleşmiş iyi bir adamdı. Köyün her işiyle uğraştığı için Garib'in başına gelenleri de bilirdi. Zeynep ona:

— Bu da senin memleketten, demişti. Leyleğin attığı yavru. eHmşerine elinden geleni yap. Biz de altında kalmayız. Sütün, yoğurdun bizden.

— Ben kimseden bir şey beklemem, dedi Okutmak benim vazifem.

— Bize muhtaç olmadığını biliriz. Senin de bağın bahçen oldu. Ama hatır bu. Ahbaplık, yoldaşlık. uB Garib'i sen yetiştireceksin.

— İnşallah eZynep bacı.

— Bu çocuk uğurlu ama, tekin değil. derlerdi.

Öğretmen de uazktan uzağa bu küçük memleketlisini seyreder onun hallerine şaşardı.

Altıyı bitirdiği zaman, yine güzel bir oğlan olmamıştı. Ötekiler kadar sağlamdı. Kafasının uzunluğu gitmiş, yuvarlanmıştı. Ağzı biraz büyükçe ve gözleri azıcık çıkıntılıydı. İnsana biraz sıkıntı verirdi.

aFkat öğretmen, onu yanına oturtarak konuştuğu zaman akıllığına bayıldı, çocuk bir büyük adam gibi konuşuyordu:

— Artık büyüdün Mehmet. Senin de okuman, yazman lâzım. Sen ne olmak istiyorsun bakalım.

— Doktor olacağım.

— Doktor mu Neden bunu istiyorsun?

— İnsanları dertlerinden kurtarırım.

O kış köye salgın bir hastalık gelmiş, bir çok aile

yuvasını keder içinde bırakmıştı. Bu arada Zeynebin anası ve babası da aynı hastalıktan ölmüşlerdi.

Çocuk çok sevdiği bu iki insanın ölümünün doktorsuzluk olduğunu işitmişti. Böyle acıları karşılamak için doktor olmak istiyordu.

İlk görüşte sevme hissi vermeyen fakat sonradan karşısındakini çeken, şaşırtan bu çocuğun, okumaya karşı olan kabiliyet ve hevesi öğretmeni şaşkınlık içinde bıraktı.

Garib'e bir şey söylemek, kâfi geliyordu. Onu bir daha asla unutmuyordu. Bu aklında tutma kuveti küçük lüğündeki ıstrap ve hicranlarından kalma bir şeydi.

Öğretmen, çocuğun vefasız ailesi hakında malumat almıştı. Fakat onu köye mal etmek istiyor ve köyde belirmiş bir tabiat üstü zekâ olarak tanıtıyordu. Köy, epey ce büyük olduğu için, maariften gelenler ve yol üstü olduğu için de kaymakam, hattâ bazı vali gibi misafirler eksik olmuyordu.

Öğretmen, bütün bu hatırlı misafirlere çocuğu köyün bir ferdi olarak tanıttı. Mehmet diye çağırdığı çocuk bir sene sonunda değil gendi kitaplarını, köyde pek de seyrek olmayan gazeteleri de okumaya, komşulara mektup yazmaya başlamıştı.

Onun yazdığı mektuplar, öğretmene okuturlar, çok defa düzeltecek bir tarafını bulamazdı.

Mehmet, ertesi sene üçüncü sınıfın çocukları arasındaydı. Ve onların içinde onun kadar başarılısı yoktu.

Gayretli bir insan olan öğretmen, üç sınıflı köy okulunu etraftaki üç köyün çocuklarının durumunu ileriye sürerek beş sınıflı yaptırmak için çok uğraştı ve bunda da muvaffak oldu.

Lisede parasız okuyan yalnız oydu.

Fakat Garib Mehmet, onbir yaşı bittiği zaman beşinci sınıftan büyük bir başarı.le mezun olmuştu.

Zeynep, gözünün önünden ayırmıyordu ama hem öğretmen, hem maarif müfetişleri bu büyük kabiliyet gösteren çocuğu, şehirdeki liseye yatılı ve parasız olarak yazdırdılar.

Okul açıldığı zaman, Garib Mehmet, anâlığından ba balığından ayrılmıştı. Kalabalık olan lisede bir tek parasız okuyan o idi. Açılan müsabaka imtihanını kazanan bu çocuğu merak edenler görür görmez:

— Bu mu? diyorlardı.

Kimse onun görününşünden bunu ummuyordu. Lisede öğrenciler, hattâ öğretmenler, ilk aylarda onu hiç sevmemişlerdi. Yaşına göre orta boylu, biraz zayıf, durgun hareketli olan bu çocuk, kara ve içinden gizli gizli bakarmış sanılan bir gözlere sahipti. Bu gözlere dikkat edenler, onun bakışlarında dargınlığa benzer bir hâl sezerlerdi çok ağır ve kısa konuşuyor ağzından kolay kolay lâkırdı çıkmıyordu. Ders anlatırken bile durur, bazen uzunca süren bir dalgınlığa düşerdi.

Hazırladığı dersler de ölçülü ve tamamdı. Etrafında arkadaş aramak için bir ihtiyaç duymuyor, oyunlara katılmıyordu. Onun bu hali, hasta olduğu zannını veriyordu. Fakat jimnastik derslerinde hiçbir arkadaşından geri olmadığını meydana koyuyordu.

Köydeki öğretmen'n kendisine çizdiği ve tavsiye ettiği yaşama programını hiç aksatmıyordu. Bunun için de sadece yapmadığı bir taraf vardı. O da iyi arkadaşlar aramak ve onlarla oynamak.

Bir bayram günü tebrik için yazdığı mektupta bunu şöyle anlatmıştı:

«Hiç arkadaşım yok. Beni sevmiyorlar. Bana yakınlık göstermiyorlar. Notlarımın iyi olması onları kızdırıyordu.

— Zeynep ana. Benim senden bir istetiğim var.

Sonra ben parasız okuyorum. Onların anaları. babaları para veriyor. Bunu bana söylüyor, bana acıdıklarını anlatıyorlar. Ama ben bunun için onlara küskün değilim. Anasının başından attığı bir çocuk, başkların:n kendisini sevmesini nasıl ister? Zaten ben beni sevdikler:ni istemiyorum. Analığımın babalığımın ve beni istediğim yola koyulmak için elimden tutan sizin sevginiz yetmez mi?

Bu mektubu yazan onu. yaşında bir çocuktu. Köy öğretmeni bunu lise müdürüne gizlice bildirirken, cna daima uzun ve tesirli mektuplar yazarak duygularını makul bir yola getiriyordu.

Mehmet, kendisinden umulmayacak kadar doğumunun ve köye gelişinin hikâyesini biliyordu.

Açıktan açığa sormadığı halde Zeynebin bazen hırslanarak kırık dökük, parça parça anlattıklarından bir hikâye meydana getirmişti. Çocuğun ince ve yerinde tahlilleri öğretmeni şaşırtıyordu. Yine bir mektubunda ona şöyle yazmıştı:

— 4 —

«Ben anam, babam için üzülmüycrum. Onların yanından kalmam bir maskaralık olacaktı. Çok zengin, çok kibar bir ailenin başına biir dert bir yüzkarası istemez dim. Öyle çılkın doğmuşum ki beni anam emzirmemiş. Bende korkmuş.»

Öğretmen ona teselli için söyleyecek söz bulamıyor ve:

— Sen daha iyi bilirsin Mehmet, diyordu. İnsanlar kendisini dünyaya getirenlerden mutlaka bir gün ayrılırlar. Mazi dedikleri geçmiş zamanla ilgileri bir hatıradan

ibaret kalır. ilerisi için üzüntüden başka bir kıymeti olmayan bu düşünceleri at. Dünyada senin hayatını dolduracak çok iş var. Zengin olmasan bile çok iyi bir insan olarak yetişeceğinden son derece eminim. İyi insanlar için hazırlanmış çok büyük manevî zevkler vardır.»

Bazen bir ders bir kavgaya müdahale yüzünden o ders yılı sonuna doğru Mehmedin beş altı arkadaşı olmuştu. Birisini bilhasa öğretmenlerden birisi yanaştırmıştı. Ona:

— Mehmet senin yanında oturacak bu arkadaşın Onun derslerine yardım et. O da yatılı. Sen onu çalıştır.

Çocuk bu sıkıntılı arkadaştan pek memnun olmamıştı ama Mehmet onu kısa bir zamanda elde etmişti.

— Sınıfta kalırsan annen, baban çok üzülür. Senin için okula büyük paralar ödüyorlar. Hem bu para yanacak, hem de onlar senin sınıfta kaldığın için mahcup olacaklar. *Bu dersler senin zannettiğin kadar güç değil.* Öyle kolay ki, şaşacaksın.

Oyuna benzer bir çalışma arasında arkadaşının geri derslerini yerinden kopartıp sökmek, ileriye götürmek imkânını bulmuştu. Bir öğretmenin iddiasına göre onun yedinci sınıfa geçmesine sebep olmuştu.

Tâtil olunca kasabaya giderek babasının tek atlı yaylı arabasını buldu. Bekir onu bir hafta sonra bekliyordu. Görünce şaşmıştı. Köy halkı, hattâ öğremen, ilk tatil günlerinde eve kadar gelerek onunla tokalaşmışlardı.

Onların evi için:

— Gariplerin evi. alle için de, garipgiller, diyorlardı.

Köyde Garib'in tarlası, Garib'in sürüsü gibi isimler dolaşıyordu. Zeynep için bile Garib'in analığı diyorlardı.

Daha ilk günlerde Garib analığından birşey istedi:

— Zeynep anam, benim senden bir isteğim var.

Garip öyle birşeyler isteyen bir çocuk değildi. Altı yaşına gelmiş olan Zeynebin kızını yanına oturtan ve onun mısır püsküllü rengi kadar açık sarı saçlarını okşayan çocuğun mutlaka ağır bir söz söyleyeceğini tahmin eden Zeynep, telâşlanmıştı:

— İsteğin başımla beraber yavrum.

— Anne, beni sen büyüttün, beni ortaya çıkardın.

Ekseriya Zeynep ana diyen, bazen hiç birşey söylemeyen Garib'in bu «Anne» diye seslenmesi, Zeynebe çok dokunmuştu. Bekir onları acı'lı acıklı dinliyordu. Çocuk devam etti:

— Seninle hesap başına oturalım anne. Köşkten çıkarken ve sen beni buraya getirdikten sonra onların verdiği parayı onlara geri verelim. Bende bir hakları kalmasın.

Zeynep, hiç itiraz etmedi

— Bir düşündüğün var ki böyle istiyorsun. Dediğini yaparız. Ama paranın hepsini vermek için hayvanları satmak lâzım olur.

— Zeynep anne, biz hesabı yapalım, acelemiz yok. Yavaş yavaş toplar parayı aldığımız bankaya yatırırız. Biraz sıkıntı çekersek zararı yok. Babam da buna razı olur.

Bekir'e de ilk defa babam diyordu. Zaten yumuşak başlı, sâkin bir adam olan Bekir:

— Biz senin bir dediğini iki etmeyiz, dedi. Zaten mal senin. Biz onu ürettik. Satıp savsak, parayı versek de olur.

— Aceleye lüzum yok baba. Bu iş fazla sıkıntıya düşmeden de olur.

Çocuk zaten hazırlıklı gelmişti. Cebinden bir kâğıt çıkartarak kendi yazdıklarını okudu.

Köye gelirken verilen eşya ve yol parası 550 lira iki buçuk sene 30 ay eder. Ayda 160 liradan 4803 lira tutar. Hepsi 5350 lira.

Zeynep içini çekerek:

— Ben daha çok sandımdı, dedi. Babam sağlığında bunu hep söylerdi de beş on kuruş bir tarafa koyarak. Biriktirdiği paradan daha tarla almıştık ama gene iki üç bin lira vardır sandıkta. Üstünü de tamamlarız.

Bekir saydı:

— İki öküz bir çift beygir, altı tane eşek, sekiz tane inek, yüz kadar koyun, oniki tane kovan, yirmi dört dönüm ekili bağ var. Daha sayılacak çok şey de var. Biz köyde ağa gibi zenginiz. Konuya komşuya yaptığımız yardım ayrı. Bir toplasak alacağmz iki bin lirayı aşar. Bugün desen bugün hepsini veririz.

Mehmet:

— Babam, dedi. Sen eline geçtikçe yatır kasabadaki bankaya. Daha bu parayı kime vereceğimizi bilmiyoruz.

Bekir ona bazı hesaplar göstermeye kalkınca da:

— Baba, dedi. Anam ne derse desin. Benim bu mallar içinde hiç hakkım yok. Benim hakkım onların verdiği paradır. Onları geri vereceğim.Siz çalışır, ben elim ekmek tutup da kendi kendimi idareye başlayıncaya kadar bana bakarsınız. Bana bu malların sahibigözüyle bakarsanız bir daha ayak basmam bu köye. Bana mal değil, sen Zeynep anam, Fatma kardeşim lâzımsın. Ben kimseden yüz bulamadım, sizden buldum.

Zeynep hüngür hüngür ağlıyordu. O zamana kadar kendisinden çekinen bir gün hesap vermek zorunda kalacağını düşünen Bekir de çok müteessir olmuştu.

Mehmet, tâtil aylarında eline kitap almadı. Yaşı küçük ve vücudu çelimsiz olduğu halde hayvanlara baktı. Çobanla beraber gezdi. Çok sevdiği hayvanlarla âdeta söyleşti. İneklere sevdikleri otlardan yedirdi. Atların su içmesini zevkle seyretti. Kuzuların, koyunların arasında dolaştı. Güneş battıktan sonra köye dönen davar sürülerini yollarda bekledi. Yandı, kavruldu, fakat çok büyük bir zevk aldı.

Sayılı günler çabuk bitti. Birgün köy halkiyle, öğretmenle anasiyle vedalaştı ve Bekir'in arabasiyle kasabaya inerek şehre gidecek olan Otobüse bindi. Bu okul dönüşünde ayrıldıkları için müteessirdi, fakat hayata karşı daha fazla bir bağlılık duyuyordu.

O ders yılı içinde Mehmet birkaç arkadaş daha kazanmıştı. Yine en iyi derece ile imtihan verdiği için yatılı parasız okuyor ve bu imtiyazına karşı nankörlük etmiyordu. Okulda herkese karşı saygılı, sessiz ve ağır başlıydı.

— 5 —

Yıl ortasında öğretmene yazdırılan mektupta:

«Parayı tamamladık, hicbir sıkıntı çekmeden bankaya yatırdık. Ekin iyi satıldı. Deden diktiği kavaklardan da yirmi tanesi satıldı, yerine yeni fidanlar diktik. Paramız bol Allah'a şükür», deniliyordu.

Mehmet, ortayı bitirip liseye geçtiği zaman, on beş yaşına varmıştı. Bekir. bütün köylüler gibi vaktinden evvel ihtiyarlamış bulunuyor, Zeynebin kara saçlarında da aklar çoğalıyordu.

Fakat köyün en zengin ailesiydi onlar. Artık Garib ismi köyde her fırsatta söyleniyordu.

Garib'lerin çobanı, Garib'lerin yaylı arabası, Garib'lerin giremitli evi, Garib'lerin harmanı.

O tatillde Mehmet fikrini söylemişti:

— Anne, ben Doktor olacağım. Bunun için de İstanbul'a g tmem lâzım. Fakat buna daha üç seneden fazla bir zaman var.

Acaba Mehmet ailesini arıyacak mıydı? Zeynep bunun için biraz endişe duyuyordu. Fakat Mehmet o fikirde değildi.

— Anne, beş altı sene İstanbul'da okuyacağım. Bu kadar yıl için masrafım çok olacak.

— Bizde paranın sıkıntısı yok ki.

— Biliyorum. İstanbul'da bir pansiyonda kalmak lâzım. Yiyip içeceğim. Elbise masrafım, kira masrafım fazla olacak.O zamana kadar inşallah işlerimiz hep böyle düzgün gider.

— Tatillerde gelmeyecek misin?

— Geleceğim anne, nasıl gelmem. Okuma olmasa İstanbul'da benim ne işim var? Ben buraya bağlı değil miyim. Seni görmeden olur mu? Babamı görmeden olur mu?

Bekir'in o yıpratıcı çalışmasına da engel olmak istiyordu. Bir iki gündelikçi tutturmuş, kimsesiz bir kadın askerden dönmüş bir köylüyü ev ve tarlalar için tutturmuştu.

Onun her dediğini memnuniyetle yapıyorlardı. Garib'lerin Bekir Ağa biraz daha az kendisini yormalı. Ağalığın tadını tatmalıydı. Kırkına gelmeden belinde bükünti yüzünden ihtiyarlık başlamıştı. Artık o kumanda etmeye, rençber gibi çalışmamaya hak kazanmıştı.

Mehmet gittikçe sayısı artan canlı hayvanları bir bir seviyor, onların arasında yaşamaktan haz duyuyordu. Bazen yaya, bazen bir at sırtında dağ tepe dolaşıyor, ekseriya öğretmenin evinin önündeki çardakta oturup onunla dünyadan, köyden konuşuyordu.

— 6 —

Bekçi yer yer yıkılmış bahçe duvarındaki açık demir kapının önünde durdu. Kapının yanındaki iki süslü kuşaden birisi yıkıldığı için demir kapının ucu toprağa gömülmüş ve bir daha kapanmayacak gibi kalmıştı.

Bu kapının ilerisinde bakımsız ve ihtiyarlamış çamların atında içi kuru yaprak ve dalkırıkları dolu bir havuz vardı.

Daha ötede boyası kararmış, pancurları kopmuş kırık camlarına tahta ve teneke kaplanmış üç katlı bir köşk görünüyordu.

Bekçi yol vererek:

— Buyurun girelim, dedi. Bu köşk çok haraptır ama sizi barındıracak bir oda bulabilirsiniz.

— Kimse yokmu acaba içeride?

— Size söylemedim. Selma Hanım bir haftadır köşkte yok. Üst katta bir memur ailesi oturuyor. Orta kat boş. Siz isterseniz iki odalı bir yer var. Eskiden orası arabalıktı. Sonradan ailenin işi bozulunca kiraya vermek için biraz tamir ettiler, altına mutfak yaptılar

Köşkün geniş mermer merdiveni de haraptı. Beyaz mermerlerin arasında otlar fışkırmış hatta bir incir ağacı çıkarak sıkışıp kalmıştı

Kapının üstünde birkaç renkli cam, eski kiyarlık

Ellisini aşkın olan gece bekçisi, artık her akşam bahçede genç doktorla konuşuyordu.

yıllarının bir şahidi gibi, akşam güneşinin vurmasiyle mavi sarı ve kırmızı ışklar dağıtıyordu.

— Sizi epeyce yordum. Şurada biraz oturalım.

Bekçi bir sigara paketi çıkarttı. Uzattı. Genç adam:

— Ben pek kullanmam ama, dedi. Hatırınız için içeyim. Bu köşkün sahibi Selma Hanım kimdir?

— Köşk Selma Hanımla Selâhattin Beyin malıydı Selhattin Bey öldü. Köşkü Selma Hanıma bıraktılar. Arkadaki geniş bahçeyi Selâhattin Beyin oğlu Sermet Bey aldı. Sonra hemen hemen yok bahasına elden çıkarttı. Bakınız arkadaki dört tane bahçel ivilla bu atılan bahçenin yerine yapılmıştır.

— Siz galiba buranın eskisisiniz.

— Ben bu aileyi çok iyi bilirim efendim. Vaktiyle yanlarında bahçıvan olarak çalıştım. Köyden geldim, ilk kapım burası oldu. O zaman askerlik bile yapmamıştım. Doğrusu çok ekmeklerini yedim. Eh düşmez kalkmaz bir Allah. Eski varlıkları kalmadı. Ben de başımın çaresine baktım. Buraya bekçi oldum. Onbeş sene var, bekçilik yapıyorum.

Sonra delikanlıya döndü:

— Siz yalnız mı oturacaksınız.

— Ben Tıp Fakültesinden bu sene çıktım. Hastanelerde staj göreceğim. Ama insan ne de olsa bir ev istiyor.

— Doğru Beyefendi, pansiyonlarda oturmak zordur. Başımızı dinlemek isterseniz. Önümüzdeki kış, isterseniz size iki odalı, müstakil bir yer bulayım. Sahibi Avrupaya gitti. İçinde bekçi var. Bu bekçinin ayrı evi olduğu için şöyle bir dolaşıp gidiyor. Sahibi yazmış, iyi bir kiracı bulursan ver, diye.

— Orasını da görelim. Selâhattin Beyin başka kimsesi yok mu?

— Siz pek meraklısının Doktor Bey.

— Böyle büyük köşkler beni meraklandırır.

— Öyleyse ben size bol bol anlatırım. Efendim Selâhattin Beyin ayrıca Şişli'de koca bir apartmanı var dı. Ben ara sıra giderdim. Hep kibar ve zengin ailelerle görüşürlerdi. Onlara dünyanın her tarafından misafir gelirdi. Selâhattin Bey Konsolostu. Oğlu Sermet Bey de çok iyi yetişmişti. Ailenin biricik evlâdı. Fakat...

— Ne oldu sonra?

— Bu zavallı Sermet Bey hiçbir işi tutmamıştı. Vaktini seyahatle kumarla ve içki ile geçirirdi. Son zamanlarda öyle kumar oynadı ki ne o apartıman kaldı, ne o servet... Ve kendisi de dışarıda öldü.

— Öldü mü?

— Evet. Paris'te öldü.

— Evli miydi bu Sermet Bey?

— Tabii. HaHttâ ailesiyle birlikteydi. Karısı Nazan Hanımla kızı Sevda pek perişan bir halde stanbul'a geldiler.

Genç adam ayağa kalktı:

— Gidelim artık, dedi. Akşam oldu. Mümkünse bahsettiğiniz o iki odalı yeri göreyim.

Bekçi yolda anlattı:

— Bedri Bey isminde bir ressam kendisi için çalışma yeri olarak bu küçük villâyı yaptırdı. Küçücük bir mutfağı, hamamı vardır.

Bekçinin söylediği küçük villâ, köşkün hemen hemen karşısındaki bir bahçenin içindeydi.

Genç doktor, bu villâyı pek beğendi. Umduğundan çok daha ucuz tutmaya muvaffak oldu.

Bir hafta sonra küçük bir kamyonla eşyasını getirdiği zaman, bekçi ona yardım için koşmuştu. Eşyası

bir yatak, bir çalışma masası, kitaplar, bir bavul, bir de keman kutusundan ibaretti.

Ellisini aşkın olan gece bekçisi artıkher akşam bah çeye girerek genç doktora arkadaşlık etmeye başlamıştı.

Mehmet Bey kendi işini kendisi görüyordu. Bekâr olduğu için komşular, kendisini pek de iyi karşılamamışlardı. Esmer, biraz çıkık gözlü, büyük ağızlı güzel denmeyecek yapıda bir erkekti. Stajını yapmakta olduğuna göre yaşı yirmialtı filân olmalıydı.

Fakat bekçi kendisinden pek memnundu. Cömertti, çok iyi yürekli görünüyordu. Kendi yiyeceklerinden ikram ediyordu. Fakat komşular, ondan hoşlanmadıkları gibi tek başına böyle sayfiye yerinde yaşamasına da bir manâ veremiyorlardı. Hastanede olduğu için sabah erken gidiyor ve karanlıkta dönüyordu. Yalnız pazar günleri ve nöbette kaldığı gecelerin ertesi günü evde kalıyordu.

O zaman biraz bahçede dolaşır, keman çalar bahçede Şezlonga uzanarak karşısındaki Selâhattin Beyin köşküne gözlerini diker saatlerce orada kalırdı.

Bir gün bekçi onun yanına, yere çökmüş ve onun sorduğu suallere cevap vermişti

— Sermet Bey arkasından para değil borç bıraktı. Bereket kızı yetişmişti. Bir bankaya girdi. Şimdi o çalışıyor, annesine bakıyor. Bir apartıman dairesi tuttular. Köşkte boş yer olursa bazı yazları buraya gelir, biraz hava alırlar.

— Kaç yaşında var bu hanım?

— Sevda Hanım mı? Yirmiüç, yirmidört olmalı, Tıpkı annesine benzer. Onun gibi yeşil gözlü, koyu sarı saçlı. Çok isteyenler oluyor ama annesini bırakamadığı için evlenmiyor. Çünkü Nazan Hanım sinirli ve hastalıklı oldu.

Bir gün Nazan Hanım hastalanmıştı.

— Belli bir hastalığı var mı?
— Niçin sordunuz?

— Eh, bir doktor olunca...

— Doğru. Efendim, bu hanımın derdi büsbütün başka.

Bekçi başkalarına, eski efendilerine ait bir sırrı söyleyip söylememekte bir an tereddüt ettikten sonra:

— Acıklı bir hikâyedir bu hastalığın sebebi, dedi. Ben o tarihte köşkte bahçıvandım. Nazan Hanım Sermet Beye varmış, köşke gelin gelmişti. Öyle güzel bir hanım dı ki eşi yoktu dünyada. Güzel, şen, çalar söyler, karşısına geçen gözlerini ondan geri alamaz, yer yerinden oynardı onun için. Hele dünyaya bir çocuk getireceği haber alındığı zaman, hepimize bahşişler verildi, elbiseler yaptırıldı, kurbanlar kestirildi.

Genç doktor bir sigara yakmış ve bir tane de bekçiye uzatmıştı. Adam pek sevdiği bu pahalı sigarayı yakıp bir iki nefes çektikten sonra:

— Bay, dedi. Bazı karı kocaların sakat çocukları doğar. Başlarına belâ olur. Hekim, hoca para etmez. Ne olsa evlâttır. Baştan atamazsın, ortadan kaldıra mazsın. Ömrünün sonuna kadar çocuk da çeker ailesi de. İşte Nazan Hanım böyle bir çocuğu dünyaya getirdi. Ana dünya güzeli, baba aslan gibi delikanlı ama çocuk Sana bu çocuğu anlatamam Bay. Bu çocuk sanki bir kurbağa. Patlak gözlü, uzun kafalı, yarık ağızlı, korkunç bir şey. Öyle bir çocuk ki bu aile onu el içine çıkartamaz. Bu maskara şeyi, benim çocuğum diye gösteremez. Aile birbirine girdi. Doktorlar bile şaştı bu işe. Çocuk Şişli'de doğmuştu. Selâhattin Bey, apar topar getirdi onları buraya. Ben işte o zaman gördüm. Allahın içine

karışılmaz, ama bu zengin ve kibar ailenin şerefine, kibarlığına bir lekeydi. Doğum için şenlikler yapan aile bu çocuğun geberip gitmesini candan diliyorlardı. Fakat o şiş karnı, sıska kol ve bacaklarıyle kurbağa gibi yaşıyordu.

Bekçi, Doktorun kendisini dikkatle dinlemesinden ve kendisinde anlatacak böyle çok önemli bir şeyi bulmasından heyecana düşerek:

— Anası onu emziremedi, dedi. Lohusalık haliyle ona korku geldi. El sürmedi, kendi doğurduğu çocuğa. Süt nineler bile kurbağayı emzirmek istemediler. Hizmetçilerin eline kaldı. İki sene güç dayandılar. Biraz kendisini toparladı, ayaklandı, Selma, gezmeğe başladı ama, gelen giden çok. O sırada Nazan Hanım dünyaya bir de kız çocuğu getirdi. Güzelliğinin üstüne diyecek yok. İşte bunun üzerine bir köylü kıza verilen o oğlanı sürüp çıkarttılar köşkten.

Bekçi bir zaman düşündükten sonra:

— İşte böyle Doktor Bey, dedi. Anasına tiksinti gelip köye yolladığı bu çocuk, Selâhattn Beyin ölmesi üzerine adı şanı kayboldu. Nazan Hanım kocasiyle Avrupadaydı. Miras bölünürken masraflar ortaya kondu... Köye giden çocuğun daha ölmediği ve son zamanlara kadar ona para yolandığı anlaşıldı ama, parayı yollayan Selâhattin Bey'den başka kimse, onun hangi köyde olduğunu bilmiyordu. Avukat da ölmüştü.

— Aradılar mı bu çocuğu?

— Aramak için değil Bey. Birden eski acı tazelenmiş, anası ona acır gibi olmuştu. Daha sonra, aradan zaman geçtikçe Nazan Hanımo kurbağaya benzer çocuğun bazı hallerini hatırlamaya başlamış. Yanına sokmadığı, sevmediği bu çocuk, koca köşkün içinde onun sesini duyar, onun gülüşlerini işitir, oyununu bırakıp dinler ve anası olduğunu bildiği bu seselerin sahibine doğru atılırmış.

Bekçi içini çekti:

— Selâhattin Beyin öldüğü sırada, köşkteydim dedi. Birgün Nazan Hanım hastalanmıştı. Şöyle bağırıyordu:

— Rüyalarıma giriyor Sermet, ellerini bana uzatıyor, beni annesini istiyor, fakat ben ondan iğreniyorum, onu itiyorum, kovuyorum onu. Allah böyle yaratmışsa o zavallının ne suçu var. Onu dünyaya getirdiğim gibi, kahrını çekmeliydim. Anası değil miyim?

Bekçi çok müteessirdi:

— Ben bunları kulağımla duydum Bey, dedi. Nazan Hanımın o çocuktan tiksinti, gün geçtikçe azalıyor. Bahçede ağlıya ağlıya dolaşırdı. Onu bulduırmak istediği Koca dünyanın neresinde bulunacak? Nihayet Sermet Bey çocuğun çoktan ölmüş olduğunu haber aldığını söyledi. Kadın çocuktan ümidi kesti. Ara sıra fena olur ağlardı. Bu yüzden sık sık Avrupaya giderlerdi. İşittiğime göre, bazı geceler bağırarak uyanıyor, korkuyor titriyormuş. Bu halde kız nasıl bıraksın da evlensin?

Bir gece yarısı, genç doktoru bir hastaya çağırdılar. Komşulardan pek güler yüz görmediği halde, bu çağırılıştaki sebebin herhalde pek dara gelme yüzünden olduğu anlaşılıyordu.

Telaşla bekleyen yaşlı bir erkek, sabırsızlıkla yürüyordu. Aksi bir adama benziyordu. Aynı zamanda çok mükedderdi. Güzel bir villânın kapısından girerken:

— Kızımın gözleri görmüyor Doktor, dedi. Bugün düştü. Sonradan dizinde bir sancı başladı. Ayak bileği de burkulmuş. Aile doktorumuz var ama sabaha kadar beklemek istemedik.

Genç doktor, insanların sözlerini pek sakınmadıklarını iyi bildiği için, köşk sahibinin bu sözlerine aldırmaöğrendiği kadar elinden geleni yapacaktı.
dı. Onu bir hastaya çağırmışlardı, o da bildiği kadar,

Gece yarısı içersi çok iyi aydınlatılmış, köşkten mer divenlerini çıktılar. Her tarafta en pahalı ve en güzel eşya vardı. Hasta genç bir kızdı. Çıplak ayağını uzatmışlar, arka üstü yatırmışlardı. Annesi de ancak kırk yaşlarında kadar soluk yüzlü bir kadındı.

Doktor girer girmez yatan kızın açık gözlerine bakmıştı. Bu gözlerin içi bulanık süt rengindeydi. Gür ve uzun saçları, yastığının üzerine serpilmişti. Onun güzelliğine hayran olmamak kabil değildi.

Doktor, hiçbir şey söylemeden zengin hastanın ayağını muayene etti. Elinden geleni yaptı. Evine kadar giderek kendisinde bulunan bazı ilâçlardan getirdi. Hasta nın ıstırabını azaltmak için ne mümkünse yaptı. Annesi bütün bu müddet içinde:

— Kızım, Nerminciğim, Doktor Bey, yabancı değli Hani bazen keman sesi duyuyorsun ya, işte o komşumuz. Nerminciğim, üzme kendini, diyordu...

Doktor, bir saat kadar onlarda kalmıştı. Ertesi gün erkenden işine gitti. Ertesi akşam hava kararırken gelmişti, Rahmi Bey, hasta olan kızın babası somurtkan bir çehre ile karşısına çıktı:

— Dün vizitanızı almadan gittiniz. Bu ilâçları da getirdiniz. Bir miktar para uzatıyordu. Doktor:

— Sizi bu hareketiniz için mazur göreceğim efendim, dedi. Eğer bu çocuğunuz yüzünden pek kederli bir insan olmasaydınız, size nezaketsiz olduğunuzu söylerdim. Ben nihayet bir komşuyum, dışarıda ücretle çalışmıyorum. Bir vizita alamam.

Sinirli adam:

— Bir hizmette bulundunuz, dedi. Ben de kimseye minnettar kalmak istemem.

— Bende bir ücret kabul etmekte mazurum.

— Fakat kızmın ıstırabı geçti, Size aile doktorumuz olduğundan bahsettimse, bu sizin bilginizden şüphelendiğ'n için değil. Nezaketsiz bulmakta haklısınız. Çünkü biz mukadder insanlarız. Bu zavallı yavrumuzun hali hayatımızı perişan etti.

— Sizin gibi münevver bir insanın bu kızı kurtarmak için her çareye baş vurduğundan şüphe edemem.

— Küçükken evet. Fakat on yaşından beri hiç kimseye görünmek istemiyor. Onu zorlamaya kıyamıyoruz. Aile doktorundan başka uzun zamandır onu sizden başka kimse görmedi. Bu kaza yüzünden dün akşam sizi getirmeye mecbur kaldık. Böyle bir çocuğun aile için büyük bir ıstırap olduğunu bilemezsiniz. Üç yaşındayken bir göz hastalığı geldi. O zamandan beri bütün dünyaya darginiz.

Rahmi Bey fazla konuşmuş gibi kızardı ve çekilip gitmek isterken Doktor yolunu kesti:

— Beyefendi, aradan uzun seneler geçmiş. Dünle bugün arasında büyük fark var.

— Biz ümidimizi çoktan kestik.

— Belki de üzerinize çöken bir kara kalplilik yüzünden bu güzel kızı, hayatının sonuna kadar gözden mahrum bırakıyorsunuz.

Rahmi Bey hiddetle baktı ve gitti.

Genç doktor, birgün Rahmi Beye vapurda rastladı. Rahmi Bey, selâm bile vermedi. Fakat bir iki gün sonra onu bahçede bekçi ile konuşurken görerek yanına sokuldu. Bekçi saygı göstermiş, çekilip gitmişti. Rahmi Bey canının sıkıntısı ile söyleniyordu.

Doktor, artık her pazar onlara uğruyordu.

— Bizim bu çocuğu kurtarmak için ne kadar para sarfettiğimizi, ne mütehassıslar getirdiğimizi nereden bileceksiniz, dedi.

— Mustarip bir baba elbette böyle konuşur, dedi. Daha evvel garip bir tesadüfle hastanede böyle küçükken göz hastalığı çekmiş ve gözleri böyle örtülmüş bir köylü kıza rastladım. O akşam kızınızın yüzüne baktığım zaman hemen hemen o köylü kızda gördüğüm manzaranın aynına rastladım. O zaman ameliyathanede asistandım. Ameliyat çok iyi netice verdi. Ben bir doktor olarak binde bir de ümit olsa, yani bir teşebbüste bulunmanın lüzumuna kaniim. Siz baba olarak istediğiniz gibi düşünün.

Doktor hiç ummamıştı. Fakat bir pazar günü genç bir hizmetçi kendisini çağırdı. Rahmi Bey onu bahçede karşıladı.

— Doktor, dedi. Sizin köylü kızı hikâyesini kızıma söyledim. Nedense hiç itiraz etmedi. Belki kendisinin de kurtulabileceğini düşündü. Bir muayene yapmanıza razı ettik.

Doktor yukarıya çıktı. Kız ayağında halâ bir acı bulunduğu için bir koltukta oturuyordu. Bebek gibi süslenmişti.

Ayak seslerine doğru yüzünü çevirmişti. Babasının sesine karşı başiyle selâm verdi. Doktor onun yanına gitti. Elini tuttu. ki eli arasında sıktı. Sesi titriyordu:

— Ayağınız biraz daha iyi, değil mi? Birkaç gün sonra tamamen geçer. Ama yürümeyiniz. Ben sizi rahatsız etmemek için çabucak gideceğim. Nermin Hanım yüzünüzü şöyle çevirin.

Perdeyi açmıştı. Kızın çenesinden tutarak yüzünü ışığa çevirmiş, bembeyaz gözlerinin içine bakıyordu.

— Şöyle dur yavrum, korkma kardeşim. Sıkılma benden. Dur ninem, işte, bu kadar.

Kızı rahat bıraktığı zaman yüzünde iki sıra yaş vardı. Rahmi Beyle karısı onun bu büyük teessürüne şaşmışlardı. Genç Doktor bayağı ağlıyordu. Yanakları kızaran Nermin, odada ne yaptıklarını anlamak için dinliyor. Doktor:

— Hoca seyahatte, dedi. Belki bir iki ay sonra dönecek. O zaman onu getireceğim. Siz bana söyleyiniz Nermin Hanım, geceyi, gündüzü farkediyor, bilhassa güneşli bir pencereye döndüğümüz zaman koyu kızıl ışıklar farkediyorsunuz, değil mi?

— Bir parça.

— Odada ışık yakıldığını da anlıyorsunuz.

— Evet, bu korkunç karanlık biraz başka türlü oluyor.

— Hoca bir kere sizi görsün. Benim ümidim en aşağı yüzde ellidir. İhtiyaten böyle söylüyorum. Hoca burada olsaydı bugün belki size büyük bir müjde verecekti.

Genç kızın kızlık hayatında bu ilk defa duyduğu yabancı bir erkeğin sesiydi. Kemanının sesini duyduğu bu adam, şimdi yanına gelmişti. Sesi, çok duygulu bir insan olduğunu anlatıyordu.

Kız onunla biraz konuştu. Babası kızının çok iyi piyano çaldığını anlattı. Doktor ayrılırken, Nermin mazlum halde:

— Yine bekleriz efendim, demişti.

— Bunu sadece nezaketen söylüyorsunuz değil mi?

— Hayır, artık anama, babama çok fazla yük oluyorum. Onlar benim yüzümden ıstırap çekiyorlar.

— Sevmeniniz ki sizi seven bir anneniz ve babanız var.

— Başkaları sevmez mi çocuklarını?

— Sevmeyenler de var Nermin Hanım.

Doktor artık pazarları onlara bir iki saat için gidiyordu. Bazen bazı kitaplar da götürüyor, göz hakkında bahisler okuyor ve görüştüğü göz doktorlarının fikrini açıkça anlatıyordu.

Bu kızın güzelliğine hayrandı. Onu hayatından memnun etmek için birşeyler icad ediyor; onu güldürecek se bepler buluyordu.

— 7 —

Genç Doktorun gösterdiği yakınlık, bu dünyadan kendisini çeken genç kızın üzerinde büyük bir tesir yapmıştı. Evde bir hizmetçi bile istemeyen genç kız Doktorun sesinden, onun tesellilerinden hazetmiş, bazan küçük kahkahalar atmaya bile başlamıştı.

Doktor, onun koluna girerek villânın her tarafı menekşe gülleriyle kaplı kameriyesine kadar indiriyor, eline bir gül, veya bir başka çiçek veriyor, ona romanlar okuyor, bazan insanların ıstırabından, köylerin güzelliğinden bahsediyordu.

Birgün Rahmi Bey genç doktora bir ziyaret yaptı Onun bahçesinde oturdular. Nermin'in babası:

— Sizden büyük bir iyilik gördük yavrum, dedi. İnsanların duygularını ve ihtiyaçlarını çok iyi biliyorsunuz. Sabırlı, anlayışlı bir insansınız. Siz buradan çekilince Nermin tekrar kendi hayatının karanlıklarına gömülecek. Güzel kız değil mi?

— Allah bağışlasın, çok güzel kız.

— Ama bu, gözlerinin görmemesi onu bir zavallı ediyor.

— iz tertemiz bir insansınız yavrum. Sizi yolumuzun üstüne Allah çıkardı.

— Her hangi bir insan bir hastalık, bir kaza neticesinde gözlerini kaybedebilir.

— Evet ama bu hale gelen bilhassa bu zavallı kızların hayatı ne olacak. Onlarla kim evlenebilir? Meselâ Nermin'le?

— Nermin Hanım son derece güzel ve hisli bir kızdır. Zannediyorum ki onu isteyenler çok olur.

— Bir insan olarak, bir baba olarak size soruyorum. Siz de böyle bir kızla evlenmek ister misiniz?

— Ben mi? Ben kendim için böyle birşeyi kat'yen düşünmedim. Ben çirkin bir insanım.

— Niçin böyle düşünüyorsunuz? Biz sizi çok beğenniyor ve takdir ediyoruz.

— Kızınızın kocası olarak elbette düşünmediniz?

— Onu da düşündük ve onu düşündüğümüz için sizinle konuşmaya geldim. Sizden başka kimse ile görüşmeyen bu zavallı kızımız, sizin çekilip gitmenizle ikinci bir defa kör olacak. Onu sizin kadar anlayacak, onunla meşgul olacak bir arkadaş tasavvur edemiyoruz. Bana bakınız oğlum.Siz bu çocukla evlenir misiniz?

Genç Doktor büyük bir heyecan içinde kaldı ve:

— Beni kızınıza yakıştırdığınız ve bunu açıkça söylediğiniz için, size teşekkür ederim, dedi. Ben elbette bir çocukla evlenmek isterim. Fakat bir şartla.

— Nasıl şart?

— Şu bir türlü gelmeyen Profesörün gelişinden ve gözlerinin açılıp açılmayacağı anlaşıldıktan sonra.

— Yani gözleri açılırsa mı evleneceksiniz?

— Eğer açılmazsa ve buna imkân görülmezse çok üzüleceğim, fakat onunla hemen evleneceğim. Onu hayatından memnun yaşatmaya çalışacağım.

— Sizden bu insanlığıbekleriz. Ya gözleri açılırsa?

— O zaman operasyon yapılacak. Nermin Hanım renklere ışıklara kavuşacak. O zaman siz kendisine soracaksınız. Eğer benimle evlenmek isterse yine memnuniyetle kabul edeceğim.

— Siz büyük ve tertemiz bir insansınız yavrum. Sizi bizim yolumuzun üstüne çıkartan Allahtır.

Bu konuşmalardan sonra Doktorun düşünceleri değişmişti. Babasının bu teklifi ona ilk defa Nerminle evlenme düşüncelerini vermiş, bu güzel kızla birlikte yaşamanın güzel tarafları üzerinde durmuştu.

İhtiyarlamış olan analığı, ona ne büyük bir dikkatle hizmet edecekti? Onu ne kadar sevecek ona ne ikramlar edecekti.

O günden sonra Rahmi Bey'in villâsında Doktorun itibarı daha büyük oldu. Hattâ ona kendileriyle beraber oturmasını Nermin'e teklif ettirmişlerdi. Genç adamı bir an evvel bağlamak istiyorlardı. Babası kızından, doktorla olan konuşmasını saklamamış yalnız Doktorun kendisini istediğinden ve koyduğu şartlardan bahsetmiş, zavallı kız:

— Benim gözlerimin açılmasına imkân var? demişti. Ben teselli için mütehassıs hocanın Avrupadan geleceğini ileriye sürüyor.

— Kızım, bunun evlenme ile alâkası yok. Bugün de bu olabilir. Ama o bir kere teşhisin yapılmasını istiyor. Güzel bir insan olmadığı için eğer bir operasyon yapılıp da sen ışığa kavuşursan, kendisini beğenmezsin, fakat evlenmiş bulunacağın için mağdur olacağından bahsediyor.

— Bu kadar iyi bir insan olmaya imkân var mı baba?

— Var kızım. Doktor işte böyle bir insan.

Yalnız kaldıkları zaman doktor uzun uzun düşünüyor du. Birkaç gün içinde bu bahis de ikisi arasında konuşulmaya bağlamış, iki gencin münasebetleri pek heyecanlı bir hal almıştı.

— Doktor, buradasınız değil mi?

— Evet, yanınızdayım.

— Beni bırakıp ayaklarınızın ucuna basarak kaçtığınızı sanıyordum. Belki ben sizisıkıyorum, alıkoyuyorum.

— Nermin Hanım, sizin yanınızda geçen saatlerim dün yada beni en çok sevindiren ve bana yaşadığımı anlatan saatlerdir.

— Gözleri görmeyen bir kıza yalan söylemek kolaydır.

— Belki başkalarına yalan söylemeye mecbur kalabilirim, fakat size hiçbir zaman. Bunu birgün isbat edeceğim size.

— Nasıl?

— Eğer Tanrı kısmet eder de daima bir çatı altında yaşayarak beni daima yanınızda göreceksiniz. Sizin yanınızda bulunmakla, yaşadığımı anlayacağım. Zaman herşeyi gösterir.

— Belki de stajınız biter çekilip gidersiniz. Siz daha şimdiden çekilip gitmeyi düşünüyorsunuz

— Nermin Hanım, muvaffakiyetli bir operasyon yapılırsa çekilip gitmem, Anadolu'da bir vazife almam mümkündür. Fakat operasyondan bir netice elde edilemeyeceği anlaşılırsa, yanınızda kalacağım.

— Gözlerim açılırsa neden gideceksiniz.

— Belki benim gibi garip bir insana ihtiyaç hissetmeyeceksiniz.

— Peki neden bizimle oturmuyorsunuz.

— Bir gün buradan yalnızca gitmek için kolihsiz bir insanım. Bu arkadaşlığımız bile benim yapakorkuyorum. Size güvenim yck Nermin Hanım. Ben talihsiz bir insanım. uB arkadaşlığımız bile benim yapayalnız hayatım için artık tehlikeli olmaya başladı.

Bu konuşmayı o gün çardağın yakınlarında bulunan Rahmi bey hareketsiz durarak dinlemişti. Kızın onun varlığından haberi yoktu. Fakat Doktor Rahmi Beye uzaktan gülümsüyordu. Kız sormuştu:

— Benim gibi kör bir kızı sevmeye mi başladınız.

— Fazlasiyle Nermin Hanım.

— Boşuna uğraşmayın benim gözlerimle.

— Hayır, sonuna kadar uğraşacağım, İcabederse sizinle nerede en iyi mütehassıs varsa oraya kadar gideceğim. Allah da bana yardım edecek, sizin gibi böyle müstesna yaradılışta, günahsız bir kızın gözden mahrum kalmasına müsaade etmiyecek sizi kurtarma çarelerini bana gösterecek.

Villada artık yavaş yavaş bir hazırlık, başlıyordu.

Yeni evlilere verilecek oda, onun döşemesi, düğünün eşkli bile hesaplanıyordu. Nermin gelin olmak istemiyor, evde bir nikâh yapılmasını ileri sürüyordu.

Doktorun keman kutusu artık onların salonunda piyanonun üstünde duruyordu. Her pazar beraber piyano ile keman çalıyorlardı.

Babasının getirtiği bir mütehassıs öğretmen, Nermine daha küçükten okuyup yazma öğretmişti. Nermin görmediği halde, çok güzel yazı yazıyordu. Doktor onun zekâsına da, güzelliğine olduğu kadar hayrandı.

Bir akşam Rahmi Beyin Villâsında kameriyenin altında oturuyorlardı. Güzel bir mehtap vardı. Doktor, mütehassıs hocanın ertesi gün yapacağı ziyaretten bahsediyordu. Biraz daha oturup gidecekti.

İki tarafında köşkler bulunan geniş ve güzel asfalt caddede birkaç çift piyasa ediyor, tek tük otomobil geçiyordu.

Gece bekçisi, köşke gelerek uzaktan seslendi. Genç Doktor:

— Beni arıyorlar, dedi. Galiba bir hasta var. Yarın ben hocamızı alıp getireceğim, Akşam yemeğini burada yeriz. Birlikte ineriz. Zaten benim de nöbet gecem.

Kedisini caddede bekleyen gece bekçisinin yanına gitti: Adam:

— Sizi rahatsız ettik Doktor Bey, dedi. Komşularınız pek daralmışlar. Sevda Hanım benim eve gelmiş. «Buralarda bir doktor varmış, anneme bir baygınlık geldi» dedi. Ben de acele evinize gittim, orada bulamayınca Rahmi Beylerde olduğunuzu anlayıp haber verdim.

— Demek Sevda Hanım geldi?
— Evet Doktor Bey:
— Hasta olan kimmiş?
— Annesi.
— Annesi öyle mi?

Doktor acele ile muayene âletlerini aldı. Her zaman lâzım olan bazı ilâçları çantasına koydu. Yola çıktıkları sırada kendilerine doğru acele ile gelen bir kız:

— Beyefendi istirham ederim, biraz çabuk olunuz. Annem pek fena. Bayıldı. Birşey yapamıyoruz, diye haykırdı.

Doktor adımlarını hızlandırdı. Hayatında hiçbir zaman bu kadar sıkılmamıştı. Sonbahar gecesi hayli serin olduğu halde vücudunu bir ateş kaplamıştı. Yanında telâşla yürüyen uzunca boylu, nârin kız, durmadan hıçkırıyordu.

Büyük köşkün cümle kapısı artık açılamaz hale geldiği için yandaki bir kapıdan içeriye girdiler. Genç kız bir demir karyolaya uzanmış olan hastayı gösterdi.

Basit ve eski eşya ile döşeli olan bu odadaki siyah demir karyolada, sarı saçlı, kırkını aşmış bir kadın yatıyordu. Onunn yanında yüzü mermertaşı beyazlığında yaşlı bir kadın vardı. Hastanın bileklerini oğuyordu.

Doktor, çantasını bıraktı. Yatağa yaklaştı Hastanın nabzını tuttu. Onu sayarken yüzüne dikkatle bakıyordu içinden:

— Benden bir damla ana sütünü esirgeyen hain anam nasılsın?

Diye düşünüyordu.

Hastanın kalbi biraz zayıftı. Fakat öyle pek tehlikeli bir hâl görünmüyordu.

Doktor, bir enjeksiyon yaptı. Hastanın yakasını biraz genişletti. Kız açık yatan annesini örtmeye çalışıyordu. Doktor onun elini yavaşça itti ve sertçe:

— Müdahale etmeyin bana, dedi.

— Fakat!...

— Bırakınız böyle yatsın, beş dakikaya kadar açılır.

Odada derin bir sesizlik vardı. Doktor açık pencerenin önüne çekilmiş, ikram edilen bir sigarayı içiyordu. Bir aralık Sevda'nın yüzüne baktı. İçimden:

— Kız kardeşim, dedi. Tabiat benden esirgediği bütün güzellikleri ona fazlasiyle vermiş.

Gözlerini anasından ayırmıyan kız, çektiği üzüntüler yuzunden biraz zayıftı. Pek nârin ve biçimli olduğu için ancak yirmi yaşlarında kadar görünüyordu. Doktor onun fazla ağladığını görünce:

— Bu kadar gözyaşına lüzum yok küçük hanım, dedi. Annenizdeki asabi bir baygınlık.

— Biliyorum ama, çok ıstırap çekiyor. Size anlatamam efendim.

Öteki yaşlı ve zayıf kadın, taş gibi duruyordu.

Hasta kımıldamaya başlayınca, doktor işaret etti. Sevda telâşla annesinin yanına gitti. Yavaş yavaş gözlerini açan ve bakınan kadına yalvarıyordu:

— İyisin değil mi anneciğim. İyisin değil mi?

Annesi ona önce hafif iniltilerle cevap verdi. Sonra halsiz eliyle kızının kendisininki kadar sarı ve güzel saçlı başına elini koydu:

— İyiyim, üzülme

— Elbette iyisin anneciğim. Hafif bir baygınlık geçirdin. Kendini o kadar ihmal ediyorsun ki... Doktor Bey bir şeyin olmadığını söyledi.

— Doktor Bey mi, Doktor mu getirdiniz?

Doktor kalkmış yavaş yavaş hastanın yanına yaklaşıyordu. Yüzünden gayet sâkin görünen genç adamın içinde büyük bir mücadele ve fırtına vardı. Hasta sıkılarak kalkmak istedi. Göğsünü, kolarını kapatıyordu.

Doktor tekrar nabzını yokladı. sırtını, kalbini dinledi. Durgun bir sesle:

— Biraz daha istirahat ediniz hanımefendi, dedi. Bir şeyiniz kalmaz. Olur olmaz şeylere üzülmeyiniz.

Yatağının içinde oturan kadın, hıçkırarak ağlamabaşladı. Kızı ona mani olmak istedi. Doktor müdahale etti:

— Bırakınız annenizi ağlasın. Gözyaşı en fazla tes kin eden bir ilâçtır.

Sonra ilâve etti:

— Yalnız kuruntú yapmayınız hanımefendi. İçinizde ıstırap tutmayınız. öyleyiniz haykırınız, fakat saklamayınız.

Yeşil gözleri yaşlarla perdelenmiş olan kadın:

— Anlatamam Doktor Bey, dedi. Anlatamam kimseye ıstırabımı. Her dert, her acı herkese söylenemez. Sonra emin olunuz ki ben ıstırabımdan düşüncelerimden kaçmak için ne mümkünse yaptım. Fakat rüyalar, ah o korkunç rüyalar.

— Hanımefendi, anlatınız bana bu rüyalarınızı.

— Nasıl anlatayım. Ah nasıl anlataym.

Anlatmasına ne lüzum vardı. Doktor onun içindeki çaresiz azabı gözleriyle görüyordu. Kendisine uzattığı cılız kollarını geri çeviren göğsünden iten kadına şimdi merhametle bakıyordu. Karşısndaki hanın bir anne değil, sadece bir hastaydı.

— Hayatımda bir yanlışlık, bir hata yaptım Doktor, diyordu. Bilmiyorum, nasıl oldu? Farkında bile değilim, yanlış bir karar, hesapsız bir adım... Fakat etrafımdakiler, de beni ikaz etmedi. Bir aile sırrı Doktor.

— Bana sırlarınızı anlatmaya lüzum yok hanımefendi. Şuna inanınız ki yeryüzünde suçlu insan dediklerimiz, her zaman suçlu değildir. Ben bir kaç günlük yavrularını bile bir cami avlusuna bırakarak kaçan anneleri bile çok defa mazur görürüm. Bir çocuk, bazan bütün bir ailenin hayatını karartır. Bir anneye günlerini ve ömrünü zehir eder. Bir çocuğun bütün hayatını mahvetmeye, bir annenin nasıl hakkı yoksa, böyle bir çocuğun da anne hayatını mahvetmeye hakkı olmamalıdır. Ama cemiyetimiz böyle bir düzenle kurulmamıştır. Ben bir asabiye-

ciyim hanımefendi. İnsanların ruhları üzerinde etüdler yapıyorum. Bu zamana kadar yazılmış eserleri okuyorum.

— Çocukların boğanlar bile var değil mi Doktor?

— Evet efendim. Bütün bunları yaptıran aile telkinleri, alınan terbiyedir. Bilhasa cahil anneleri büyüklerin ikazı gerekir. Sizin böyle bir suçlu olduğunuzu tahmin etmiyorum.

— Ben de suçlu bir anneyim Doktor. Istıraplarımın pınarı kaynağı budur. İhmal ettiğim bir yavrucak vardı. Ona anne olamadım. Ona karşı anne olamadım. Beni de büyüklerim ikaz etmediler.

O zamana kadar ağzını açmamış olan mermer yüzlü uzun boylu ve zayıf kadın, asabiyetle:

— Olamazdı Nazan, dedi.Bir hilkat garibesi, bir çocuk, bütün bir aileyi kepaze edemezdi. Kibarlığı, şerefi, zenginliği ve muvaffakiyetleriyle anılan asil bir konsolos ailesi. Tanrının başlarına bir belâ gönderdiği kurbağa yapılı bir çocuğa katlanamazdı. Buna rağmen ne yapıldı? Öldürdük mü? Sokağamı attık. Onu her bakımdan koruyacak bir insana tevdi ettik. Bir gün onu tekrar himaye edecek arıyacak onun o garip hayatını biraz insanlığa yaklaştırmaya çalışacaktır. Allah ömrünü kısa etti. Öldü.

— Hala, hala, ya bana uzanan o cılız eller, o kah kahalarıma, sesime doğru atılışları...

Ellerini yüzüne kapatan kadın, hıçkırarak ağlıyordu. Vakit geçmişti. Doktor hastaya tavsiyelerde bulunarak ayrıldı. Karışık, yarı karanlık merdivenlerden inerken genç kız ona yol gösteriyordu. Dışarıda azıcık soğuk bir mehtap vardı.

— Alah rahatlık versin Sevda Hanım.

— Size de Doktor Bey.

Genç kız, onun cebine gizlice vizita ücreti koymaya çalışmıştı, fakat bunu sezen Doktor, ona fırsat vermeden uzaklaşmıştı.

— 8 —

Göz mütehassısı hoca Rahmi Bey'in kızını muayene ettikten sonra:

— Bir de hastanede muayene etmemiz lâzım, demişti. Zannediyorum ki, bu güzel hastamızı ışığa ve renge kavuşturmak mümkün olacak.

Nermin, çok kuvetli olan bu ihtimali sabırsızlıkla bekliyordu. Genç Doktor büyük heyecanlarla hastanede bir oda ayırtmış ve genç kızın villâdan alınarak hastanenin kapısına kadar getirilmesine şahsen çalışmış onun koluna girerek merdivenleri çıkartmış ve odasına yerleştirmişti.

Hastane muayenesi müsbet bir netice verdi. Şehrin en büyük göz mütehassısı, bu nâzik operasycnu üzerine aldı.

O gün Doktor Mehmet, ameliyatta asistan olarak bulundu. Stajın son günlerini tamamlayan bu genç Doktoru, kabiliyeti, başarıları yüzünden bütün doktorlar ve hocaları seviyordu.

Bayıltılan genç kızın yüzündeki kanlı ameliyat müddetince genç doktor, bir ana ıstırabı çekmişti. Nihayet hoca:

— Senin de gözün aydın Mehmet, demişti. Neticeden eminim.

Nermin birkaç gün gözleri bağlı kalacaktı. Göz bebeklerini perdeleyen ve bir iltihap kalıntısı olan tabakası kaldırılmıştı. Kendisine geldiği zaman, ameliyattan haberi yoktu.

Pansumanın devam ettiği onbeş gün, genç doktor, hastaneden ayrılmamıştı. Genç kız, oradan ayrıldığı zaman da öyle pek iyi göremiyordu. Gözlerinin tam tabii bir bakış ve görüş kazanabilmesi için aradan bir ay kadar bir zaman geçmesi lâzımdı.

Kış eğldiği için Rahmi Bey Şişli'de bir apartıman dairesi tutmuş ve döşemişti. O zamana kadar münzevi yaşayan ve sakat kızları için Bostancıdaki villâya kapanan aile servetlerinin müsaade ettiği nisbet dahilinde cemiyet hayatına giriyor, artık rahat bir nefesalıyorlardı.

Nermin, apartımana gider gitmez, geniş bir nefes almıştı. Güzeldi, zengin kızıydı, güneşe, ışığa renklere, küçük yaştan beri mahrum olduğu herşeye kavuşmuştu. Fazla ışık gözlerini acıtıyor, bunun için portakal rengi güneş gözlükleri taşıyordu.

Artık hemen her akşam aileden veya Rahmi Beyin iş arkadaşlarından misafirler buluyordu. Bu yeni hayat, kızı o inzivadan ıstıraplardan kurtarmıştı. Mahrumiyet yıllarının acısını çıkarmak isteyen bir hali vardı. Nermin eski Nermin değildi; hastaneye telefon ederek yapılan bir dâvete genç doktoru çağırdığı zaman:

— Profesör gelecek, bütün akraba gençleri gelecek, siz de aramızda bulunursanız memnun kalırız, demişti.

Garip Mehmet, stajını bitirmişti. Artık serbestti. Analığına yazdığı bir mektupta:

— İstanbul'da görülecek hesaplarım var, diyordu. Bu hesapları görüp geleceğim.

O gece Nermin hafif bulanık iri elâ gözleri neş'e içindeydi. Etrafını saran hayran bakışlı gençler arasında memnun dolaşıyordu. Bir aralık gözü bu dâvetliler içinde en az gösterişli olan Mehmede de ilişmiş, uzaktan kendisine aşinalık etmişti.

— Anamı biraz da bana bırak!

Yemek salonunda da bir şey konuşmadılar Mehmet bu kalabalığa güç tahammül ediyordu Ağırbaşlı erkeklere konuşan ve belki o da kendisinden çekindiği için yalnız kalmak istemeyen Rahmi Beyi bir aralık salonun bir köşesinde yakalamıştı.

— Hayrola aziz doktorum. Yoksa kaçacak mısın?

— Evet beyefendi. Pek fazla yorgunum. Esasen İstanbul'da işim bitti. Birkaç gün Bostancı'da kaldıktan sonra Anadolu'iya gideceğim.

— Ya, vah vah.

İşte Rahmi Beyin bu mukabelesi bu olmuştu. Doktor:

— Bir tavsiyem var, dedi. S'z bir baba olarak buna dikat etmelisiniz. Bu elektrik ışınları bu gece yarılarına kadar ayaküstü dolaşmak, yorgunluk, k:zınız için iyi değildir. Fazla sevinçli ve heyecanlı olmasını mazur görebilir'z, ama gözleri henüz zayıftır. Profesörden buna dair tavsiyeler almanız ve tamamen tatbik etmeniz lâzım.

— Elbette dostum, elbette.

— Belki bir daha görüşemeyiz Beyefendi.

— Müsade edin de Nermin'i çağırayım. Size karşı hepimiz minnettarız.

— Ben bir doktorum. Vazifemi yaptım. Nermin Hanımı rahatsız etmeyin. Kendilerine selâmımı söyleyiniz.

Bir müddet Doktorun arkasından bakan Rahmi Bey dalmıştı. İçinde bir ıstırap bir haksızlık duyuyordu. Sonra birden döndü ve kendisini bekleyen misafirlerinin tarafına doğru yürüdü.

Doktor Mehmet, o gece geç vakit Bostancı'ya dönmüştü. Rüzgârlı, bulanık, mehtapsız bir geceydi. Kasım ayının ilk günlerinde bulunuyorlardı. Sayfiyeye gelen-

Doktor, Nermin'i salonda buldu. Elinde ıslak bir mendil vardı.

lerin çoğu çekilip gitmiş, muhit tenhalaşmıştı. Artık ne köşklerde kahkaha sesleri geliyor, ne de asfaltta gezinenler oluyordu. Soğuk bir rüzgâr önüne kattığı yaprakları sürüklüyor ve yıldızlı gökte iri bulut parçaları koşuyordu.

Doktor, ressamın küçük villasının kapısını açtı. Bir deneye yakın orada kalmıştı.

— Buraya hiç gelmeseydim daha iyi olacaktı, diye söylendi.

Yattı. İyi bir doktor olmuştu iyi bir insan olmuştu. Fakat şu gariplikten bir türlü yakasını kurtaramamıştı. Hafızasının ilk uyandığı günlerden kalma bir ses hâlâ ona sesleniyordu:

— Uyu garip Mehmed'm uyu.

Sevda küçük villâya kadar gelerek akşam karanlığında onu aramıştı. Ertesi gündü. Doktor eşyasını hazırlıyordu. Sabahleyin erkenden bir kamyon getirmesi için bekçiye tenbih etmişti.

Sevda ağlıyor, annesinin yeni bir baygınlık geçirdiğinden bahsediyordu. Bekçinin söylediğine göre, onlar artık köşke iltica etmişlerdi. Sevda çalışıyordu ama bir apartıman kirası verecek halleri yoktu. Nazan Hanım son elmas kırıntılarını da satmıştı.

Doktor içinden:

— Son bir defa daha onu göreyim, diyordu.

Kız yolda titrek bir sesle:

— Geçen defa o kadar utandım ki, vizite ücretini ödemeye cesaretim kalmamıştı, dedi.

— Ben henüz ücretle çalışmaya başlamadım. Sevda Hanım. Bahusus burada sayfiye komşusuyuz.

Nazan Hanım yarı baygın yatıyordu. Yine o korkulu

— Seni gördüm ve seninle evlenmek istiyorum!

rüyaları görüyordu. Şiş karınlı, ince kol ve bacaklı, koca ağızlı, annesi diye üstüne geliyor, o bu kâbustan kurtulmak için çırpınıyor, uyanamıyor, sonra müthiş bir çarpıntı ile gözlerini açıyor, uzun uzun haykırıyor...

Bunları anlatırken:

— Benim yüzümden bu çocuk da helâk oluyor, diyordu. Bütün sabır ve tahammülüm bir an içinde tükeniyor. Ölmek istiyorum Doktor, artık ölmek istiyorum.

Kadın satlerce söylemiş, ağlamış, katlanmıştı. Bir an geldi ki doktor tahammül edemedi. Ayağa kalktı.

— Ben gidiyorum, dedi. Bu şehirden ikinci defa bir sürgün gibi gidiyorum. Fakat arkamda müstarip bir insan bırakmak istemiyorum. Ben seni affettim anne.

Gecenin sükûnetini uzun bir çığlık yırttı. Rüzgârın uğultusu arasında komşu köşklerde kalanlar bile bunu duydu:

— *Garib, Garib.*

Nazan Hanım, ikinci defa bayılmıştı. Doktorun yüzüne ardı arkası kesilmeyen yaşlar iniyordu. Bir şey anlamamış olan kız, çığlık çığlığa ağlarken, mermer taş yüzlü hala hanım, dehşete kapılmıştı:

— Garib, Garib! diye söyleniyordu.

Genç kız kadını kolları arasında tutan Doktoru itmek istedi. Doktor haykırdı:

— Sevda, anamı biraz da bana bırak.

Yeşil gözlü, sarı saçlı, bebek gibi güzel, kız, yaşlı gözlerini üzüntü ve dehşetle açarak bu esmer adama bakıyordu.

Bir doktor olarak lâzım geleni yaptıktan sonra Garib anasının yüzünü ve boynunu okşuyordu:

— Anne, sana anne diyorum. Yeter artık. Haydi aç gözlerini. Bir damla sütünü benden esirgeyen annem. Sana söylüyorum.

Kadının iniltilerini, hıçkırıklar, ağlamalar takip etti. Garib'in esmer elleri onun saçlarını karıştırıyor, yanaklarını okşuyor durmadan ağlıyordu:

— Hain annem, vefasız annem. Senin bu ıstırabı çekmeni istemiyorum. Artık rüyalarına girmiyeceğim. Müsterih ol. Bak gece yarısı anne. Kendini topla. Artık üzülmene, azap çekmene sebep yok. Gitmeden evvel seni tekrar göreceğim. Şimdi istihbarata ihtiyacın var. Benim de öyle.

Kadın zaten bitkin bir haldeydi. Bu karşılaşma onu bitirmişti.

Doktor karanlıkta asfalt geçerken:

— Garip diyordu. Çok garip Rahmi beylerde çok yanıyor.

Kasım rüzgârı yüzündeki gözyaşı ıslağını üşütüyordu. Kapısının önüne geldiği zaman:

— Doktor diye seslendi.

Rahmi Beyin sesiydi bu. Yaklaştı. Çok müteessir bir hali olduğu titreyen sesinden anlaşılyordu.

— İki saatten fazla oldu. Sizi bekliyorum. Bekçi akşamdan evde olduğunuzu, bir hastaya gitmiş bulunmanız muhtemel olduğunu söyledi. Bize kadar gelmenizi rica ederim.

— Siz Şişli'de misiniz beyefendi.

— Nermin bizi apar topar, akşam karanlığında buraya getirdi. Sizi arıyoruz.

— Rahatsız mı Nermin Hanım?
— Biraz pek ehemiyetli değil ama.
— Beyefendi aile doktorunuz?
Rahmi Bey:

— Aile doktorunun işi değil bu, dedi. Bir sinir buhranı. Bir asabiyeci işi. Daha doğrusu sizin işiniz.

Köşkte akrabadan bir iki kızla yaşlı bir hanım daha vardı. Belki gecenin üçüydü.

Doktor Nermin'i salonda buldu. Ayaktaydı. Elinde ıslak bir mendil vardı. Rahmi Bey:

— Bekçiden öğrendim, dedi Doktor yarın için kamyon tembih etmiş. Alaca karanlıkta savuşup gidecekmiş.

Doktor mahcup ve şaşkın ayakta duruyordu. Nermin ona doğru yürüyordu. Yanına kadar gitti. Yüzüne baktı.

— Renge, ışığa hayata yeniden kavuşmanın sevinci içinde sizi ihmal ettiğim için beni affediniz. Doktor, dedi. Babamla gönderdiğin o selâm aklımı başıma getirdi. Bütün gün deli gibi oldum. Sizi her tarafta aradık. Babam gitmeden evvel bir kaç gün burada kalacağınızı söyledi. Geç vakit geldik.

— Niçin bu kadar telâş ediyorsunuz. Nermin Hanım?

— Ya yetişemeseydik, ya yarın gelseydik, o zaman bütün hayatım boyunca ıstırap çekecek ve bedbaht olacak değil miydim?

— Bedbaht mı?

— Evet, bedbaht olurdum. İnsanlar en çok sevdiklerini nazları geçtiği için çok ihmal ederler. Aramızdaki eski anlaşmanın neticesini bildiriyorum. Doktor Gözlerim açıldı, seni gördüm ve seninle evlenmek istiyorum.

— Nermin!

— Sus, ben minnetle değil hislerimle, kalbimle hareket ediyorum.

Alnını Doktorun omuzuna koydu. Garip bir sevinçle ağlıyordu. Ve Allah'ın Garib'i kızın altın saçları ile, eline bir demet çiçek verilmiş bir kahramana benziyordu.

— SON —

KEMALETTİN TUĞCU'nun

En Güzel

ÇOCUK HİKÂYELERİ

İtimat Kitabevi

yayınlarında

Fiatı : 500 Kuruş